

ЗВЯЗДА

Орган ЦКіМККП(б), ЦВКіСНК БССР

№ 71 (6047) 28 сакавіка 1938 г., панядзелак ЦЕНА 10 КАП.

МАКСІМ ГОРКІ

Вялікі героічны рускі народ, усё народы нашай вятноўчай краіны соцыялізму, усё прагрэсіўнае чалавечтва з аднолькавай сілай любі і павагі сёння адзначаюць сямідзесяцігоддзе ад дня нараджэння выдатнага пісьменніка, непахіснага сталініна, нашага Максіма Горкага. Горкі быў і на выкі астаецца неперарывна дзеючым гонімым мастацкага слова. Увасобіўшы ў сваёй творчасці найвялікшую народную мудрасць, багачэйшыя рэвалюцыйныя традыцыі рускага пролетарыята і большэвіцкай партыі, ён быў пісьменнікам-байцом на фронце рашучай барацьбы народа за сваё вызваленне, за пачатковую свабоднае жыццё, за сталінінскае сонна над адной стойкай вянгою шара і над усямі вянгомі.

Усё пачалося жыццём сваё, усё думкі і помyselы Максіма Горкага ад дзіцячых гадоў да апошніх дзён былі непарывнымі з жыццём, думкамі і помyselамі працоўных. Горкі прысвяціў сябе той велізарнай і ганаровай барацьбе, на якую клікалі Маркс, Энгельс, Ленін, Сталін.

Палкае сэрца Горкага гарела яркім факелам для працоўных, асвятляла ім шлях да шчасця. Горкі прапшоў вялікі жыццёвы шлях, ён перажыў жорсткі гнёт буржуазна-памешчыцкай Расіі, навучыўся з маленства непадзвіжы і прэзэрваць лад эксплуатацый, лад туюльшчы і паразітаў. Горкі выступіў адным з першых пісьменнікаў супроць самадзяржаўнай дынастыі, супроць усіх і ўсіх ворагаў народа. Ён высока ўважліва і ганарова адрадыніў нашай радзімы, да ўсіх тых, хто прабывае на шляху сонечнага шчасця ўперал да камунізму.

Палкі трыбуны і агітатар, чалавек вялікай культуры і ланіскага выхавання, Горкі адстойваў сваю радзіму на ўсіх вярхах і барышчах з ворагамі народа, ворагамі партыі Леніна-Сталіна. Гнеўна гучаў яго голас у артыкулах «Калі вораг не здаецца, яго знішчаюць».

Унутры краіны супроць нас хітрайшых ворагі арганізуюць харчовы голад, кулакі тэроруюць сялян-калектыўністаў забойствамі, палкамі, рознымі подласціямі, — супроць нас усё, што адмысла сваё тэрміны, адрываючы ад гісторыі, і гэты дзея нам права лічыць сябе ўсё яшчэ ў стане грамадзянскай вайны. Адсюль следуе натуральны вывад: калі вораг не здаецца, яго знішчаюць.

Звонку супроць творчай работы Саюза Саветаў — еўрапейскі капітал. Ён таксама адмысла сваё тэрміны і асуджае на пагібель. Але ён усё яшчэ хоча і ўсё яшчэ мае сілы супраціўляцца немінучаму. Ён звязан з тымі адрадыніцкімі, якія шкандіруюць унутры Саюза, і яны, у меру сваёй подласціі, памагаюць яго навамерам разойсціся.

Вялікая была любоў Горкага да народа. Ён любіў свой народ шчыра, сымпюў любіў, любіў справу народную, справу барацьбы за соцыялізм. В. І. Ленін не раз пісаў аб найвялікшым сябрам Горкага для народа, пісаў аб тым, што Горкі з першых крокаў моцна звязваў сябе сваёй вялікай мастацкай творчасцю з рабочым класам. Цесна звязаны з рэвалюцыйным пролетарыятам і яго авангардам — большэвіцкай партыяй, Горкі заўсёды выступаў супроць кровапраліцця, супроць братазбойных войнаў, умела зрываў маску з сапраўдных ворагаў, выкрываў крывавае замыслы фашызма, нястомна змагаўся з усімі ворагамі народа.

Зладзеіскае забойства трацкіска-бухарынскімі бандытамі палкага трыбуна рэвалюцыі Сяргея Міронавіча Кірава выклікала ў Горкім шквал абурэння. Ён пісаў:

— Вось, мараўшчы забілі Сяргея Кірава, аднаго з лепшых правальшчыкоў партыі, узорнага работніка у справе адрадыніцтва пролетарыята і сямінаства да новага жыцця, да будаўніцтва соцыялістычнага грамадства, забілі простага, яснага, непахіснага шэрага, забілі ва тое, што ён быў іменна такім добрым — і страшным для ворагаў.

Успамінаючы гэтыя гарачыя словы ў дзень сямідзесяцігоддзя Аляксея Максімавіча Горкага, усё працоўныя нашай краіны, усё рабочыя свету поўны велізарнай ілюзіяй да трыбуны праклятага Ізювера Іуды-Троцкага і яго падручных, якія зладзеіска ўмярцвілі вялікага чалавека, чалавека крышталёвай душы і велічнай любі да партыі Леніна-Сталіна, да яе правальшчыкоў, да ўсіх працоўных.

Вялікі пяснар працоўнага народа — Горкі жыў і тварыў «на радасці усім працоўным, на страх ворагам рабочага класа» (Сталін). Максім Горкі шодзённа кланяўся аб поспехах новай, соцыялістычнай культуры. Ён уваходзіў ва ўсе дэталі развіцця мастацкай літаратуры і выдавецкай справы, а радасцю сустракаў усё новае істарычнае перамогі краіны соцыялізму, як вялікі патрыёт, ён гарача любіў усім сваім велізарным сэрцам радзіму і народы СССР, любіў Леніна, любіў Сталіна.

Нямерны заслугі Горкага перад народам, перад працоўнымі ўсяго свету! Горкі Гэта заклік на рашучую і бялітасную барацьбу з «чорнай сілай» фашызма, гэта заклік на знішчэнне эксплуатацый чалавека чалавекам.

Горкі Гэта барацьба за новыя перамогі соцыялістычнай культуры, гэта сталінінская арганізацыя літаратуры і яе ідэяная ўзброенасць, гэта соцыялістычны рэалізм, таржаства праўды.

Горкі Гэта дзіўны вобраз пісьменніка народнага гневу і радасці працы, гэта сывардзёнае жыццё і дасціноства чалавека, гэта грамадзянін вялікай радзімы — малка працоўны ўсяго свету ў барацьбе за шчаслівае будучае.

Савецкі народ гарача любіў акружаў сваёго выдатнага сына, блізкага друга і саратніка Леніна і Сталіна.

Усё прагрэсіўнае чалавечтва з нямернай прагнасцю прыслухоўвалася да бяспрашных і мудрых слоў Горкага, да яго парад і заклікаў. Ворагі ўсіх масцей, шпіённы, дыверсантны, шкандікі, як каленга жалева, бяліся Горкага і таму неавідавалі яго.

Вось чаму зграя фашысцкіх набітных сабак і забойцаў на чале з крывавым ланжуным псом Іудай-Троцкім, якога Горкі заўсёды лічыў прайдзісёбам і авантурстам, накіравала сваю страшную зброю ў сэрца нашага любімага Горкага.

Горкі да апошніх дзён сваёго жыцця аставаўся непахісным сталініцам, верным сынам вялікага савецкага народа, гразой і несахрушальнай сілай для зладзеіскай, школьнікаў, забойцаў.

Ворагі адабралі ў нас Горкага самімі страшэннымі метадамі, ад якіх халдзе кроў, садрыгаюцца сэрца чужых труканікаў усёго зямнога шара, за якіх аддаў сваё выдатнае жыццё Максім Горкі. Але ім не адабраць, не забіць любіва да Горкага, якога напобны сэрцы працоўных нашай сабоднай краіны і прыгнечанага чалавечтва ўсяго свету.

Праца над бандай з антысавецкага «права-трацкіскага блока» паказаву ўсяму свету наёмных фашысцкіх забойцаў лепшага сына вялікага народа, адважнага рэвалюцыйна-байца, вялікага пісьменніка-гуманіста, непахіснага сталініна Максіма Горкага і яго сына, паказаў забойцаў, злоўленых, вывертых і знішчаных волю ўсяго савецкага народа.

Пройдучы які. Імёны прэзэрных зладзеіскаў і забойцаў забудзе гісторыя і выкіне ў смеццёвую скрыню. Чалавечтва выкіне з сваёй памяці імёны галаў, фашысцкіх наймітаў.

Імя ж Горкага, вялікага пісьменніка і грамадзяніна, назаводзі будзе гісторыя залатымі літарамі ў кнігу гісторыі, яго імя будзе святая хаваць у сваіх сэрцах усё прапоўнае чалавечтва, кожны, каму дорага справа, у барацьбе за якую загінуў на пасту наш родны Горкі. Сяня Леніна — Сталіна будзе сімвалам новых перамог за таржаства камунізму.

3 НЕАПУБЛІКАВАНЫХ ПІСЕМ А. М. ГОРКАГА (3 пісьма да селяніна Т. Ф.)

Добрае пісьмо напісалі мне Вы, Т. Ф. Вось так проста, ясна, але ёне мудрэтва лукава, будзе думаць, гаварыць і пісаць кожны грамадзянін, кожны рабочы, калі яны асацыя простыя але вялікія мымі Владзіміра Ільіча Леніна і яго верных вучняў, — мымі якіх увольцаюць, укарліваюцца ў жыццё мужнай працы людзей, падобных Вам, Т. Ф., такіх людзей можна іменават «сударнікамі на палях».

Асабліва моцна гучаць Вашы словы: «Шкада бывае на вёсцы, кулачкі і яго спадручныя многа перашкаджаюць працаваць, адцягваюць бяднята ад калгасаў, ад зямлі хлеба дзяржаве і т. д., але мы ведаем, што дабёсьме сваёго, не толькі ў нас, але і за граніяй, а пажар і труканікаў, перажываемыя намі, будзем успамінаць нават з недавер'ем да іх. Так, пажытка да бынае, а ўсё-ж такі граба скажыць: справа ідзе шпарка, беднякі разумеюць нас, большэвікоў».

Добра сказана, таварышы! І треба думаць, што чым далей тым лепш будучы разумеюць беднякі простую, ясную праўду Леніна, — праўда гэта сама прасціца ў калгасу і ў сэрца.

Тысячагоддзі савецкага беднага калгаса пратывала на дробных і буйных уласніках зямлі, тысячагоддзімі прыватна іна бядняць, што сытае кулацкае жыццё будучына на рабскай працы, што адзін чалавек толькі талды сытна жыць, калі на яго працуюць дзсятка людзей. Бачыла беднага, як сядзячы на хрыбе яе, высасваюць пот і кроў вёскі, расце-жырае кулак-мірайд, яго робіцца ён крамянікам і карчмарам, памешчыкам і фабрыкантам, бачыла, як ён, разарваючы бяднята, уцягвае ўсё больш людзей у батрацкую работу на яго, — бачыла яна ўсё гэта, адчува-ла бездапаможнасць сваю і ў яе ўрасло перакананне, што інакш — не можа быць, што такі парадок жыцця ўста-ноўлен навікі, і няма сіл, здольных змяніць яго на карысць беднага. Парка падтрымлівала, умацоўвала гэтае перакананне, унушаючы, што працы і пакуты зямляна жыцця, работа на багатых забяспечвае людзям вельнае шчасце, быццам-бы на нябёсах, і, за невялікі грошы, цягла зрабатушыхся да смерці беднякоў на пагосты, у магілы...

Але, вась, у свеце прапоўнага народа, у рабоча-сялянскім свеце ўспыхнула і ярым агнём гарыць вялікая і простая мысьль Леніна: беднякі, зразумейце, што дробная, прыватная гаспадарка — галоўная перашкада эканамічнай і ўсялякай роўнасці людзей!

Калектыўнае жыццё, скінце з плеч сваёй цяжкай ўладу зямлі над вамі, узбройцеся машынамі, узбройцеся навукай, вучыцеся атрымліваць ад зямлі хлеба ў сто разоў больш, чым яна давала вам.

Вы былі рабамі прыроды і зямлі — становіцеся сапраўднымі гаспадарамі яе, выходзьце дзеляе вашых аграномі, урачам, інжынерамі, настаўнікамі, ніхай яны асвоіць навуку і вызваліць вас ад тысячагадовага «днімага, поугалоднага, уроўлівага жыцця. Давайце больш хлеба, ён вернецца да вас у выглядзе машыны, аб'екту, адзёна, добрых дамоў замест дупных хат, добрых школ і ясель для дзяцей, доб-

рых дарог, — хлеб ваш вернецца да вас старшачы і на шчасце ваша, для таго, каб багатей ўсе людзі, усё сялянства, а не сотні, не тысячы кулакоў. Не будзе гэтага — значыць будзе тое, што было — у аднаго чалавека тры каровы, а ў другога — тры верабі на дварэ, ды і тым кляваць яма чаго.

Кулакі і падкулчачнікі пшумць мне, лаючыся: пры цары — усё было, і цвік, і бот, і конь, і хустка.

Было — усё, ды не для ўсіх, а рабоча-сялянская ўлада ставіць перад сабой велізарную задачу: зрабіць так, каб у кожнага чалавека з 162 мільёнаў насельніцтва Саюза Саветаў было ўсё, што неабходна для лёгкага, здаровага, разумнага жыцця, каб людзі не рвалі адзін аднаму горла за казалак хлеба, каб кожны селянін і рабочы адчуваў сябе гаспадаром сваёй краіны і незлічоных скарбаў яе.

Ці магчыма гэта? Гэта ўжо робіцца з такім поспехам, што нават еўрапейскія буржуі, якія яшчэ наядуна выхваліліся магучым развіццём сваёй прамысловасці, пярэ, наглядваючы, як рабочыя на фабрыках і заводах ажыццяўляюць пашпудку за чатыры годзі, — засмуравалі буржуі і гаворыць, пшумць: калі ніякогда ажыццявіцца — Саюз Саветаў і народ яго стане незалежным ад нашай прамысловасці, не будзе мець патрэбы ў нашых таварах.

Ніколі яшчэ, нідзе на свеце рабочыя не працавалі так самаадана, як яны працуюць у нас, спынаючыся ўзброіць сялянства ўсім, у чым яно мае патрэбу, і многім такім, чаго ў сялянства ніколі не было ў руках.

Соцыялістычнае спаборніцтва рабочых, ударніцтва, замалоданне на фабрыках і заводах да канца пшпудкі і многае іншае ўмацоўвае поўную ўста-ноўленасць, што дзякуючы героічнай рабоце на фабрыках і заводах — жыццё ў вёсках і работа на палях усё лягчэй, што тавары скоры папакучы на вёску шырока хваляць...

Рабочыя і сяліне партыішы усё глыбей адчуваюць і разумеюць сваю вялікую гаспадаруючым, — свай абавязак аблігчыч сялянства жыццё, павялічыць здабычу хлеба, распыршыць жыццёлагадоўлю, пладаводства. Рабочыя, чырвонаяарміяны, комсамол, нават збыты пшпнеры валдуць вялікую работу развіцця вытворчых сіл зямлі, беднага, арганізавана ў калгасы, таксама пачынае разумець наймітэіскае, дзяржаўнае значэнне сваёй работы на зямлі. Пераможам, Т. Ф.

Наядуна я бачыў 300 чалавек ударнікаў, яны ехалі на пеплаходзе, пабудаваным імі, з Ленінграда ў Одэсу і спыніліся на тры сутак у Неапалі, недалёка ад таго горада, дзе я жыў у пшпудку ў імі гэтыя тры сутак, бачыў, як яны падалі зямлю аб уступленні ў партыю, — вялікі святчоныя дні перажыў я, дарагі таварыш. Харош у нас рабочы народ...

Вялікі народ, вялікая энергія гарыць у ім, асвятляючы ўсё працоўны свет планетэ нашай.

Ну, ладна, напісаў я дастаткова і, спадзяюся, не сумна. Моцна папісаўу Вашу руку, таварыш Ф. Перадайце маё палкае прытанне таварышам п. ра-боце.

М. Г.

ЗАКОНЧЫЛІСЯ ТАКТЫЧНЫЯ ВУЧЭННІ ЧОРНАМОРСКАГА ФЛОТА

СЕВАСТОПАЛЬ, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Закончыліся тактычныя вучэнні Чорнаморскага флота. Вучэнні праводзіліся пад сцягам Народнага Камісара Ваенна-Марскога Флота СССР армейскага флота 2-га ранга тав. Галер і члены Ваеннага Савета Чорнаморскага флота. Яны падрабозна азнаёміліся з работай і вучобай асабовага састава зяміна.

Нарком аб'явіў удачнасць усёму асабоваму саставу зяміна «Дзяржынскі» за праўдзеныя на вучэннях мужнасць і вынослівасць.

НОВЫ РЭКОРД МАКАРА МАЗЯ

МАРЫУПАЛЬ, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Новы ўзор выдатнай работы паказаву 25 сакавіка зняты сталвар завода імя Ільіча тав. Макар Мазя. Ён зняў з квадратнага метра полу печы 18,22 тоны сталі пры тэхнічнай магутнасці печы ў 7,5 тоны.

Трохдзённыя курсы агітатараў

26 сакавіка партком менскай канцідэра-ва фабрыкі «Комунар» арганізаваў трохдзённыя курсы вялікага агітатараў кіруючых туртоў па вучэбнаму Кан-спіцыі і «Палкае жыццё» ад вярхоўнага Вярхоўнага Савета БССР. На курсах за-

мешча 17 чалавек, пераважаю работніцы прадзеньня курсы вялікага агітатараў кіруючых туртоў па вучэбнаму Кан-спіцыі і «Палкае жыццё» ад вярхоўнага Вярхоўнага Савета БССР. На курсах за-

* Чарнавік пісьма А. М. Горкага да тав. Ф. хавашца ў архіве А. М. Горкага. Пісьмо павіна быць аднесена да 1931 г.

СТАЎ ІХ НАЙМІТАЎ — ТРАЦКІСЦКА-БУХАРЫНСКІХ БАНДЫТАЎ.

ГОРКІ ГОРАЧА ЛЮБІУ СВОЙ НАРОД, ЛЮБІУ ПРАЦОЎНЫХ УСЯГО СВЕТУ. ЁН БЫЎ НЕПАХІСНЫМ БАРАЦЬБІТОМ ЗА ВЯЛІКУЮ СПРАВУ ЛЕНІНА — СТАЛІНА.

ПРАДАЖНЫЯ ПСЫ ФАШЫЗМА З «ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА» УМЯРЦВІЛІ ГОРКАГА — ЛЮБІМЦА НАРОДА.

ПРАКЛЯЦЦЕ ПОДЛЫМ ЗАБОЙЦАМ!

ІМЯ ГОРКАГА БУДЗЕ ЖЫЦЬ У ВЯКАХ, ЯНО КЛІЧА І БУДЗЕ КЛІКАЦЬ НА БАРАЦЬБУ ЗА СПРАВУ ЛЕНІНА — СТАЛІНА.

ПОЛЬСКА-ЛІТОЎСКІЯ АДНОСІНЫ

КАУНАС, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Лі-тоўскі афіцёр «Літгоус айдас» пры-водзіць прамову былога міністра абароны Дырмантаса, які, выступаючы ў сейме па паводу законапраекта аб про-шпаветранай абароне, закрываў і апошні падзеі.

«Мы не спалохаліся, — скажаў Дыр-мантас, — ні лозунгаў палкаў, ні маршываўшых з Вільня і Гродна дзвядзі, ні сотняў аэрапланаў, частка якіх ужо паказалася над нашай тэры-торыяй. Наш урад халоднакоўна пра-аналізаваў як наша, так і еўрапейскае становішча, нашу баявую гатоўнасць і ўручанае ў такой рэзкай форме па-трабаванне Польшчы. Перараваць жы-ццё дзсяткаў тысяч малалых людзей, знішчыць гарады, інтэлігенцыю і куль-турныя каптоўнасці, скопленыя за 20 год, мы заўсёды паспеем, калі прыдзе час. Для абароны справядлівых інтэ-рэсаў краіны і народа мы нічога не папхадзем, калі прыдзе рашаючы мо-мант... На гэты раз было рашана, што

не прышоў ашчэ той час, калі аброў-траба рашаць пытанні, закраваючы нашы інтарэсы... Пакуль-што ніхай рашаюць дэпламаты».

КАУНАС, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Га-вета «Літгоус айдас» публікуе абшпр-ны артыкул міністра абароны Рашкі-са, у якім падкрэслівана, што літоў-скі ўрад не мог не прыняць знева-жальны польскі ультыматум, бо ў пра-ціўным выпадку былі-б немінучы ваен-ныя ўскладненні. Адзначаючы далей, што рашэнне прынята і што ад усяго гэтага астаўся непрыемны аслад, Рашкіс заяўляе: «Кожны-ж павінен зразумець, што гвалт не роліць пры-яемліў і што гвалтоўна мілым не бу-даць».

Рашкіс заклікае быць гатовымі да-любых небяспек і да абароны неаале-жнасці Літвы на падставе агуравання вакол імпераўнага ўрада ўсіх слаў-насельніцтва.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ЛІТОЎСКАГА ТЭЛЕГРАФАГА АГЕНЦТВА

КАУНАС, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Лі-тоўскі афіцёр — газета «Літгоус айдас» публікуе наступнае афіцыйнае паведаманне літоўскага тэлеграфнага агенцтва:

«Змяны ў складзе кабінета міністраў не азначаюць прыпынку амены яго палітыкі. Гэта пацярджанаца і

той акалічнасцю, што ў новым кабін-еце ўдзельнічае таксама і былы прэ-м'ер-міністр Тубіліс, які ў сучасны мо-мант з прычыны пахіснуўшася злад-раня знаходзіцца ў праціўным волю-пуску. Важнае моманту ўсямаму аразумела, яна дзятве і бліжэйшыя задачы новага кабінета...»

„ПОПЮЛЕР“ АБ ПАЛІТЫЦЫ ССРП У ПОЛЬСКА-ЛІТОЎСКІМ КАНФЛІКЦЕ

ПАРЫЖ, 25 сакавіка. (БЕЛТА). Га-вета «Попюлер» піша: Англія, Фран-цыя і Савецкі Саюз выступілі в прад-стаўленымі ў Варшаве і ў Каунасе, каб умерыць астрыно польска-літоў-скага канфлікта. Гэта — канкрэты прыклад, калі энергічная палітыка ака-залася дзейснай.

Савецкі Саюз, спрычхоа адносячы да аднаўлення нармальнага ды-пламатычных адносін паміж Польш-чай і Літвой, у той-жа час даўў да ведама польскага пасла ў Ма-ске, што Савецкі Саюз ракамендуе Польшчы не прыбываць да сілы і па-кідае за сабой свабоду дзеянняў у вы-падку ўзброенага нападу на Літву. Гэта заява і гэта агаворка адыгралі сваю ролю і паслужылі таму, што польскі ультыматум быў складзён у больш умераных выразах».

ПАРЫЖ, 25 сакавіка. (БЕЛТА). Га-вета «Попюлер» піша: Англія, Фран-цыя і Савецкі Саюз выступілі в прад-стаўленымі ў Варшаве і ў Каунасе, каб умерыць астрыно польска-літоў-скага канфлікта. Гэта — канкрэты прыклад, калі энергічная палітыка ака-залася дзейснай.

Савецкі Саюз, спрычхоа адносячы да аднаўлення нармальнага ды-пламатычных адносін паміж Польш-чай і Літвой, у той-жа час даўў да ведама польскага пасла ў Ма-ске, што Савецкі Саюз ракамендуе Польшчы не прыбываць да сілы і па-кідае за сабой свабоду дзеянняў у вы-падку ўзброенага нападу на Літву. Гэта заява і гэта агаворка адыгралі сваю ролю і паслужылі таму, што польскі ультыматум быў складзён у больш умераных выразах».

У АБОРОНУ РЭСПУБЛІКАНСКОЙ ІСПАНІ

ЛОНДАН, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Ор-ган камарты газета «Дэйлі Уоркер» паведамае, што па ўсёй Англіі адбы-ваюцца школы арганізацый лейбарыст-скай партыі і профсаюзаў, а таксама масавыя агульназавольскія мітынгі. На-схалдох прымаюцца рэзалюцыі, якія па-срабуюць ад Нацыянальнага савета працы спыніць усялякі перагаворы з

урадам Чамберлена, пакуль законнаму іспанскаму ўраду не будзе прадастаў-лена права свабодна закупіць зброю і не будзе адкрыта франка-іспанская граніца.

«Дэйлі Уоркер» паведамае, што лон-данскія докеры зноў адмовіліся гру-піць пароход, які павінен быў адра-віцца ў порт макежнікаў.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІ

УСХОДНІ (арагонскі) ФРОНТ

Паводле паведамання іспанскага мі-ністэрства абароны, мяцежнікам удало-ся к канцу дня 26 сакавіка заняць Бухаралос (на ўсход ад Пнны). Рэспуб-ліканскія войскі вымушаны былі эва-куюваць таксама Канласнос. У раёне не поўдзень ад ракі Обро прадаўжаюць жорсткія атакі мяцежнікаў. Рэспуб-ліканскія войскі пакінулі Мас дэ Лас Матас, Агуавія і Кастелья (на паў-днёвы ўсход ад Алькорысы).

МАДРЫДСКІ ФРОНТ

Як паведамае агенства Гаваз, у сектары Самасіера (на поўнач ад Мад-рыда) рэспубліканскія войскі занялі вёску Эль Кардоса. Мяцежнікі адступі-лі на поўнач ад Рокунка — на ўсход ад Гвадалахары. Рэспубліканцы ўзялі

некалькі палонных і захапілі кулямёт-ны і вятюлі. Рэспубліканскія часткі пр-сууніліся да Монтаса дэ Ла Сіера.

На мадрыдскім фронце рэспублікан-скія войскі 25 і 26 сакавіка занялі п-ціны мяцежнікаў, размешчаныя на поўнач, захад і поўдзень ад Мадрыда.

ПАУДНЭВЫ ФРОНТ

Згодна паведаманню іспанскага мі-ністэрства абароны ад 26 сакавіка, у сектары Эстрамадур рэспубліканскія войскі падтрымалі энергічнае наступ-ленне ў раёне Талавера, заняўшы Ла Карона, Каса Вехела і Марыканыль. Рэспубліканцы ўзялі ў палон больш 50 салдат мяцежнікаў і значную коль-касць ваенных матэрыялаў.

5 тысяч германскіх салдат прыбылі на дапамогу Франко

ЛОНДАН, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Га-вета «Дэйлі геральд» паведамае, што рэгулярныя часткі германскай арміі колкасыю да пяці тысяч чалавек пры-былі на мінулым тыдні ў Паўднёвую Іспанію ў якасці падмацавання генерал-у Франка. З іх 3.500 чалавек прыбылі 19 сакавіка ў Кадыкс з Мелілы на

параходах іспанскіх мяцежнікаў у су-праваджэнні двух германскіх падвод-ных лодак, 1.500 чалавек высалдзіліся 17 сакавіка ў Аліхесірасе.

«Прыбыццё гэтых войск, — гаворыць карэспандэнт, — не а'ўляецца секрета-м. Немцы носяць форму рэгулярных войск рэйхсвера».

ЗАБАСТОВАЧНЫ РУХ У ПОЛЬШЧЫ

ВАРШАВА, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Забастоўка саматужнаў-шапоў у Варшаве распыраца, ахапіўшы 4 ты-сячы шапечнік майстэрняў і 25 тысяч шапоў. Да забастоўкі далучыліся так-сама шаўцы прыгарадных месцовасей Варшавы. Лік занятых бастуючымі абуточных магазінаў (так званая

«польска» забастоўка) уарос да 156.

ВАРШАВА, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Па афіцыйных даных, у трыцім квар-тале 1937 года ў Польшчы зарэгістра-вана 568 забастоўак, ахапіўшых 123.637 работчых. За той-жа перыяд 1936 года лік бастуючых работчых скла-даў 116 тысяч чалавек.

ФАШЫСЦКАЯ ІТАЛІЯ НАПЯРЭДАДНІ БАНКРОТВА

ПАРЫЖ, 26 сакавіка. (БЕЛТА). Па-вештак з Італіі, яе эканоміза напярэ-ддні банкротства. Дэфіцыт расце з ме-сяца ў месяц. Бюджэт, аведзены ў 1930—31 годзе з дафіцытам у 504 мілья-ны лір, даў у 1936—37 г. дафіцыт у 16 мільярдў 230 мільянаў лір.

Па даных італьянскага друку, не-сумнона зменшаны, захват Абсініў-ска ў абышоўся італьянскаму казначэй-ству ў 30 мільярдў лір.

Па вештак швейцарскай газеты «Нейе цурхер цейтунг», гэтыя вы-даткі ці ў якім разе не скарпіліся з таго часу, як Рым абышоў аб экан-амічны аперашыш па заваяванню Абсі-ніі.

Французская газета «Тан» піша, што абсініскага найна амаль зусім спусто-шылца залаты запас італьянскай казы-

Да пачатку вайны гэты запас перава-жаў 12 мільярдў лір, а зараз ледзь-дасягае, па афіцыйных перапавалі-чаных даных, 4 мільярдў. Між тым абысціцца без волата ці замежнай ва-лоты Італія не можа, бо вымушана купіць за граніцай вугаль, жалеза, нафту, неабходную ёй сыравіну, якой няма ў краіне.

Фашысцкая Італія, якая шмат гадоў вядзе шумную і выхвалёную «бараць-бу за аэрно», не ў стане забяспечыць краіну ні сваім хлебам, ні мясам, ні нават макаронамі. Усё гэта яна ўво-ваць.

«Так добра прадаўжацца не можа» — вымушана прызнаць фашысцкая га-вета «Франкфуртэр цейтунг», даючы зразумець, што фашысцкая Італія зні-шчэцца па сутнасці банкрутам.

НЕПАХІСНЫ БАРАЦЬБІТ ЗА ВЯЛІКУЮ СПРАВУ ЛЕНІНА—СТАЛІНА

ПАМ'ЯЦІ МАКСІМА ГОРКАГА

Вачэй тваіх ясных гара-вараніца
Як ясна свяціла, так будзе свяціцца,
Ці то сярод вёснаў, ці то сярод зім,
Усім пакаленням, народам усім.

Шляхі-пуцявіны асветліваць будзе
У пёмныя ночы прыгнечаным людзям,
Каб з правільнай сцэжкі не збіцца
У жыцці,
За шчасце, за волю наперад ісьці.

Тваіх думак ясных, як яснае неба,
Як рухно квіцістай пакрытая глеба,
А ўзлётных, крылатых, як птушкі-
арлы,
Ніхто не забудзе ні стар, ні малы.

Твой голас сэрдэчны і мілы, як
струны
Пявучае ліры, спакойны, валуны—
Я слухаў яго і мне сэрца расло,
Мя ўсе яго чулі—нядаўна было.

Ен клікаў ісьці на шляхі, на дарогі,
Дастойныя сталінскай слаўнай эпохі,
Вачам адкрытымі ў сонна глядзень
І зноўкае слова тварыць, як мольва.

Мяне ты тады ішча заўважыў, мой
сокал,
Калі былі цемра і жудасць навокал,

ПРАСЯНВА? СВАЮ ПЕСНЮ АБ СОКАЛЕ,
СКАЛІХНУ? ВЕЛІ СВЕТ БУРАВЕСНІКАМ.

І гора стагнала з канца да канца,
Здавалася — ночы не будзе канца.

Сваім воркім вокам мяно ўсё-ж
прывячэў,
Забытага светам, людзямі, у бес-
правесні,
І песню маю спадабаў, пахваляў,
О як-жа тады быў я рад і шчасліў!

А песня была з беларускіх загонаў,
Аграбленых, скованых царскім
законам,
Былі мае словы — а хто там ідзе,
А ты быў магутны ў сваёй барацьбе.

Сягоння іначай—не стогне, не плача
Мой край раскаваны, багаты, юначы,
І песні свабодна звяняць з края ў
край,
Ці гэта на свеце кастрычнік, ці май.

Народ беларускі, пабыўшыя пятаў,
Сваіх другаў помніць, і кожнай
мінуты
Цябе ўспамінае ў думках сваіх,
Вялікага друга народаў усіх.

ЯНКА КУПАЛА.

28 сакавіка спяваўся 70 год з дня нараджэння вялікага пралетарскага пісьменніка Аляксея Максімавіча Горкага. НА ЗДЫМКУ: «М. Горкі ў рабараў» — карціна мастака І. Броўскага.

ВЯЛІКІ СЫН НАРОДА

Паміць Максіма Горкага

Калісьці даўняю часінай,
Пад гібтай вечнага ярма,
Мая пудоўная краіна
Была магіла і турма.
Над лютай цемрай вуліц песных,
Над жудасцю куткоў лясных
Унізся горды буравеснік —
Вашчужа змаганні і жыццё.
Бясстрашны сын свайго народу,
Ен сэрца аддаваў а грудзей
За сваю шчасце і свабоду,
За гонар скружаных людзей.
Пад небам восені панурай,
Пры цмяных вогнішчах палая
Яго жыццё шумела бурай
І хвалывала аяны.

Травой крыліся ўзгоркі,
Кіпела ніш глухіх ніш,
Дзе ён ішоў, магутны Горкі —
Паэт, баец, грамадзянін.
Прачуае, жывое слова,
Як сталь адменнага ліцця
Грымела мужна і сурова
Над зной напружанаю жыцця.
А ў час маўклівае самоты,
Калі на сэрцы слаўна сум,
Яго яркавы слоў ясныты
І хвалывала аяны.

На лёгкіх крыллях лётчэня,
На стромкіх хваліх пачуця
Знябыты вясні захапленне
І радасць новага жыцця,
І над абуджаным праспягам,

У высю узятае плячом,
Жывое слова стала спягам
І загартованым мячом.
З-пад цёмнай мямры неадвары
Наймёты панскія і помы
Дрыжалі перад гэтым яркім
Агнём бягаласнай красы.
Паўм пачырава падлізнай,
Тацны зубы з-за вугла,
Пайлі клятаю трынаў
Каб смерць бясмертнага змагла.
Ен паў, апаканы народам...
Але жыве ягоны гней,
Яго любоў, яго пяшчота,
Ягоны неўміручы спей.
І гэта сіла агнявая —
Усе пачуці, думкі ўсе
І нават смерць-жыццё шварджае
І кару ворагам яно.

І светлы воблік не пагасне,
Не агіне паміць у вясках
Таго, хто нёс паходню яноў
У струджаных сваіх руках.
Жывой павэй крніца
Напоць смага малых
І будзе — свежая — брушца
Праз неवलчоныя гадзі.
Над ёю нават непагодай
Сяброўскі не замкнепа круг:
Паэт быў сын свайго народа
І Сталіна вялікі друг.

ПЯТРО ГЛЕБНА

ДРУГ І НАСТАЎНІК

Ужо ў тыя дараваўнічныя годы Горкі працягнуў чуткую ўвагу да вачаў і пачынаў літаратурны народы і пачынаў быць адным з асабліва цікавых і яркіх прыкладаў такіх адносін Горкага з аўдыенца яго пісьма да Кацюбінскага, надрукаванае ў адным з тагочасных журналаў. Помню радасць, з якой а прачытаў словы Аляксея Максімавіча: «У Беларусі ёсць два пасты — Янка Купала і Якуб Колас. Яны ішчэ проста, шыра, залушчаны... Аляксей Максімавіч вельмі спачувальна адказаў аб прапоўнага беларускім народе і яго пастах, уняўшых голас за нацыянальнае і сацыяльнае яго вываляненне.

У 1928 г. Аляксей Максімавіч вярнуўся з-за граніцы ў Савецкі Саюз. Я браў у дзею і яго спатканні ў Менску. Я быў у іху дэлегатом, якім было даручана вітаць яго. Я вайшоў у вагон і ўпершыню ўбачыў Аляксея Максімавіча. Даўно знаёмі і дарагі мне па партрэтах воблік яго ўсё-ж паравіў мяне сваім ачарваннем. Навасціды запаміналіся першае ўражанне ад яго глыбокіх, уважлівых вачэй, ад яго лагоднай усмешкі і над наівымі вусамі і прычэпаўна рываляцыя яго магутнай рукі. Ён вельмі спачуваў мяне. Я напомяніў яму ў радасці аб яго вольнае ад мяне і аб Янку Купала. Ён сказаў: «Некалі добры, прынясіцьці слоў аб вадчых нацыянальнай літаратуры, аб яе ролю ў сацыялістычным будаўніцтве.

Аляксей Максімавіч да сёбе быў ухваляваў урачкова шырымі спатканнем, якое з такім захапленнем надалаў яму да Савецкай зямлі беларускі народ.

Аляксей Максімавіч з уважліва іму адрацася і страснаста ўнімаў свой голас супроць усіх ворагаў Савецкай зямлі і яе ўлады. Вострым і меткім словам пісьменніка-грамадзяніна бягаласнай графіі ён чорную граву рэакцыі чалавечаняшчыва. Пёмныя сілы гэтай рэакцыі на вялі шалёную кампанію супроць трыбуна прыгнечаных народаў. У сувязі з гэтым я меў шчасце звярнуцца да Аляксея Максімавіча з наступным пісьмом.

Другі раз я сутрэсьці з Аляксеем Максімавічам у 1934 годзе на вёсдзе пісьменнікаў, у часе якога я з групай беларускіх пісьменнікаў быў завітан да яго на дачу. У гэты дзень на крутым беразе Масква-ракі ў Аляксея Максімавіча сабралася да шаліцыяці пісьменнікаў усіх нацыянальнасцей. Аляксей Максімавіч гора гутарыў з групай пісьменнікаў, у тым ліку і з намай. Помню, ён стаў перадаваць задачу стварэння сур'ёзнай працы на гісторыі нашай літаратуры, а на агульным сходзе ўсіх гэтых выслушў ілюэ стварэння ў Маскве тэатра нацыянальнасцей.

Праз два годзі, стаўчым ў пачэснай варце над труною Максіма Горкага, а стараўся амацаваць у сваёй паміць дарагія рысы яго суровага і мужнага твару. Я мільёна аіраў увесь жыццёвы шлях гэтага нястомнага чалавека, які, прайшоўшы з глыбокіх народных мас на вышні чалавечай культуры, амаль паўвека свайго неўчырна ільбнага жыцця аддаў на службу народу, быў другам двух светавых чалавечтва Леніна і Сталіна і зноў стаў светлым імятам і ідэя сацыяльнай справядлівасці і гуманізма.

Здраднікі ачмыні, змоўнікі і забойцы, як атрутае велье, выравны, выкінуты з квітнечнага саду нашай краіны. Імёны іх будучы сфёрты з паміць народа. Светлы-ж і чаручы воблік вялікага пісьменніка-грамадзяніна будзе жыць і ваць у вясках, як прадрабсцены воблік.

Гэраіна прасоўвацца наперад першаа і аднаўля ў свеце краіна Савецкіх Саюзаў і аднаўля ў Рэспублік, вядучы тыячыннае змаганне за ажыццяўленне вялікіх сацыялістычных ільбаў, за развіццёне многалібыных мас прапоўнага чалавечтва, за адрывенне новай праўды і справядлівасці. Гісторыя не ведае такога грандыёзнага шляху, як шлях, на які ступіў Саюз ССР, і такіх вялікіх вадчых, як тыя вадчы, што ён наставіў перад сабою. Але гісторыя не ведае і тых трыдунасцей, такіх пераходных іх прыходзіцца яму перамацаць на гэтым шляху. Усе дэмавіяны сілы старага свету, прапэціі, асабліва старажытнае сацыялізм, аблілаваліся ў адным імкненні захаціць яркае свята

Гэта было, калі я не памыляюся, у 1931 г.

Другі раз я сутрэсьці з Аляксеем Максімавічам у 1934 годзе на вёсдзе пісьменнікаў, у часе якога я з групай беларускіх пісьменнікаў быў завітан да яго на дачу. У гэты дзень на крутым беразе Масква-ракі ў Аляксея Максімавіча сабралася да шаліцыяці пісьменнікаў усіх нацыянальнасцей. Аляксей Максімавіч гора гутарыў з групай пісьменнікаў, у тым ліку і з намай. Помню, ён стаў перадаваць задачу стварэння сур'ёзнай працы на гісторыі нашай літаратуры, а на агульным сходзе ўсіх гэтых выслушў ілюэ стварэння ў Маскве тэатра нацыянальнасцей.

ГОРКІ НЕ ПАМЕР...

Такое роднае імя — таварыш Горкі! Такі надзвычай блікі чалавек. І цяжка вымавіць і думаць горка, што вгасіў вочы ясны навек. Як ён любіў адважных сокалаў-героў!

Як ненавідзеў ворагаў-вужоў!
Ен чалавека славіў, ён любіў жывое.
У грозны бой на пемру ён ішоў.
Ні здрадніцкай рукою, ні куляй,
ні арутаў
Не вгасіць, як сонца яркіх спраў.
Хто пеміраў прынес смаротныя пакуты,—
Той не жыццё не мае болей праў.
Падонкі подлая, магіла нам
з бур'янамі
Гісторыі праўдзівых выгавор.
На сметніку забойцы і тыраны.
А Горкі не памёр. Таг, не памёр!

Гараць, як слязі, заўжды жывыя
песні —
Суровых бур, свабоды вясчунны.
Сіваа Маці,
гнеўны Буравеснік —
Над цэлым светам устаюць яны.
Іх кліч імчыць за горы і за мора,
Высока гордым сокалам ляціць,
Ен будзіць тых,
хто век гарбее ў горы,
Як бацька, вучыць ён змаганца,
жыць.
Ягонх дум і ясных мар імкненні
Прайоўдуць грань ачмыненых навек.
Ен устае наасураць
новым пакаленням —
Народа мудры сын,
сапраўдны Чалавек.
ЭДЗІ АГНЯЦВЕТ.

НАШ ГОРКІ

Горкі — наш. Невывраана шыраў любіоў мы любім вялікага Горкага.

Я нядаўна чытаў адзін з лепшых твораў Аляксея Максімавіча — роман «Маці». Гэты выключна хвалюючы твор аб гераічнай рэвалюцыйнай барацьбе рускага пралетарыята на ўсё жыццё астанешца ў майй паміць. Я ніколі не забуду слоў вялікага пісьменніка, якія ў умовах чорнай царскай рэакцыі былі смела сказаны вусамі Паўла Власова на судзе.

Непрымірнасць да буржуазнага ладу, да «чалавек чалавек воўк», яскрава любіў да вываляччых ідэй!

Горкі — наш. Невывраана шыраў любіоў мы любім вялікага Горкага.

Я нядаўна чытаў адзін з лепшых твораў Аляксея Максімавіча — роман «Маці». Гэты выключна хвалюючы твор аб гераічнай рэвалюцыйнай барацьбе рускага пралетарыята на ўсё жыццё астанешца ў майй паміць. Я ніколі не забуду слоў вялікага пісьменніка, якія ў умовах чорнай царскай рэакцыі былі смела сказаны вусамі Паўла Власова на судзе.

Непрымірнасць да буржуазнага ладу, да «чалавек чалавек воўк», яскрава любіў да вываляччых ідэй!

Любімы пісьменнік калгаснікаў

Як цяжка ўспамінаць, што ў нашых ралдах няма вялікага пралетарскага пісьменніка Максіма Горкага. Пракляці і яшчэ раз прапалець подлым забойцам!

Ніколі не пагаснуць словы Аляксея Максімавіча Горкага, якія заклікаюць да пачаслівага і радаснага жыцця нас, калгаснікаў. Максім Горкі для мяне, і для ўсіх калгаснікаў, з'яўляецца лепшым, любімым пісьменнікам.

Я за апошні час прачытаў роман «Маці», «Фамса Гардзеў», «У людзях», шмат чытаў яго апаляднаны і артыкулаў. Ніколі не забуду калгаснікаў Горкага, які заклікаў ненавідзець ворагаў народа, любіць сваю радзіму і змаганца за справу Леніна—Сталіна.

Ізраіль МАРГОЛІН,
калгаснік калгаса імя Молатава,
Смалявіцкага раёна.

ЧАМУ Я ЛЮБЛЮ А. М. ГОРКАГА

Велізарную работу праводзіў Горкі а пачынаючым пісьменнікам. У гутарках, пісьмах і артыкулах ён дзеляўся з імі сваім велізарным вопытам, дапамагаў іму аналываваць моваю, стылем і абуджаў у іх любоў і беражлівую адносіны да матэрыялу, з якога будзецца кніга.

Многа зраслася літаратурная творчасць Горкага з рускім і сусветным рэвалюцыйным рухам, і зусім нельга аддзяляць Горкага-пісьменніка ад Горкага-рэвалюцыянера. Некалькі пакаленняў рэвалюцыйных барацьбоў пралетарыята выхоўваліся на яго кнігах і, у сваю чаргу, партыя рабочага класа капіталіста вырочывала талент вялікага пралетарскага пісьменніка. У сваіх пісьмах гэты пралетарскі рэвалюцыянер В. І. Ленін растлумачае Горкага.

му палітычную лінію большавізма, а асноўныя пытанні партыйнага жыцця. Вядомы Гітлер і высока паніў творчасць Горкага.

Горкі ў выдатных словах выразаў сваю веліч і радасць намага жыцця «Радасна жыць і змаганца ў краіне дзе вялікая мудрасць партыі і жалезная воля не праваліра Іосіфа Сталіна назаўбды вываляе чалавека ад праклятых звычак і забабонаў мінулага».

Тав. Молатаў на жалобным мітынгу ў сваёй прамова, прысвячонай паміць Горкага, сказаў: «Па сіле свайго філіяву на рускую літаратуру Горкі стаіць за такімі гігантамі, як Пушкін, Гоголь, Талстой, як лепшы прадаўжальнікі іх вялікіх традыцый ў наш час».

М. РАЧАНЦОУ,
старшы лейтэнант РСЧА.

ГОРДЫ СОКАЛ

Аднаго разу, пад восень, гуляючы ў сенах свайго суседа і заўважыў маленькую кніжку, на якой чарнеў і вабілі літары:

«Страці-Мордавіч — расказ А. М. Горькаго».

Я не спярэў і наспраціў даць мне гэту кніжку.

А праз гадзіну, на глухіх хутары, пасучы кароў, я адгарнуў пад хвойкай першую старонку кніжкі «Страці-Мордавіч». Апаляднанае мяне ўхвалявала. Да гэтага часу палобных кніжак я не чытаў.

Я доўга мапаў жоўтыя лісточкі і ніяк не мог разгалаць тае таемнай гаручай сілы і праўды, якая ўкладзена ў іх. Толькі пяпер я зраўмеў гэтую сілу. У «пустынным овеце» Горкі зная-

шоў хлопчыка, закінутага і забітага падніў яго на рукі, саграў.

Горкі — гэта «Страці-Мордавіч» гэта цёплы вецер бязмежных вялікіх прастораў, гэта вялікае чалавечэ сэрца, гэта першы вялікі пралетарскі мастак.

Закаваны царскімі сатрапамі, ён доўга блукаў па рускіх дарогах. Праз усю нягодны свайго жыцця, праз турку ад свайго радзіме на чужбіне Горкі нёс вялікую гарачую, як сонца, думку: «Чалавек — гэта гуцьня горла».

Крылатыя мары Горкага аблісці. Яны палыхаюць яркім полымем крэндзкіх зор.

АНАТОЛЬ ВЯЛОГІН,
студэнт менамага Педінстытута
імя Горкага.

Палкае сэрца Данко

Горкі любіў чалавека, і гордым, магутным людзям ён прывосніў свае лепшыя творы.

У сваёй выдатнай легендзе аб Данко Горкі паказвае нам самаадданую асобу чалавечэ-героя, які афіраў жыццём у імя ратунку чалавечтва.

...У пёмны, жудасным лесе жылі людзі. Далей жыць там яны не маглі, яны гінулі і гінулі. І вось, знайшоўся сярод іх герой Данко, які рашыўся афіраваць сабою, выратаваць жыццё астатніх людзей. Ён вырываў з грудзей сваіх

сэрца. Сэрца так ярка гарела любіоўю да людзей, што асвіціла ўсё навокал. Людзі знайшлі дарогу з цемры, а Данко гераічна загінуў.

Такім палкім, як Данко быў сам Горкі на працягу ўсяго свайго жыцця. Ён жыў і прапавуў-бы на карысць працоўных і зараа, каб не подлая, бандыцкая рука фашысцкіх наймітаў, якая абарвала яго выдатнае жыццё.

В. ВАСЦЬКЕУ, Н. КІРЫН,
вучні 10-га класа 4 школы Менска

ВЯЛІКІ ГУМАНІСТ

Горкі быў адным з найвялікшых гуманістаў рускай і сусветнай класічнай літаратуры.

Горкі падняў сцяг гуманізма, сцяг абароны чалавека і чалавечасці ў той час, калі буржуазія адкрыта адмоўляла ся нават аб гуманістычнай фразеалогіі, калі буржуазная літаратура занялася адкрытым апбываннем чалавечай асобы, ёе дастойнасця. Горкі выступіў са сваімі першымі творами ў тыя дні, калі «праоркам» і «справядлом» буржуазнай інтэлігенцыі з'яўляўся Фрыдрых Ніцше — ільзны папярэднік сучаснага фашызма. Ніцше прапавялаў «марды папоў» — нічым не прыкрасае права нямногіх «выбраных» пачаваць над маляй прапоўных. З пункту зглянення ніцшеанскай філасофіі чалавечтва паддзяляецца і павіна паддзяляцца на паню і рабю, паны павіны быць удадарнымі і лютымі, рабы павіны падпарадкавацца.

Па сутнасці, гэта была вельмі прасоўвацца «філасофія», успяваўшая лютаць «пана».

З самага пачатку свайго барацьбунага шляху Горкі ўступіў у рабярбу з буржуазнай «філасофіяй», з буржуазнай мараллю.

Буржуазная літаратура эпохі заняпаду даказвала нікчэмнасць чалавека, тым самым апраўдваючы гвалт «папоў», іх панічнюю пагарду да прапоўнага чалавечтва.

Горкі выступіў з радасным гімнам Чалавеку, яго велічы, яго творчай магутнасці, яго розуму, яго волі да шчасця.

Руская класічная літаратура славуца перт за ўсё сваім гуманізмам. Ва ўсёй рускай літаратуры XIX стагоддзя гуцьчы матыў барацьбы за дастойнасць аыважанай асобы. У творах такіх вя-

лікіх пісьменнікаў, як Некрасаў, Салтыкаў-Шчэдрый, гэты матыў узвышаўся да сапраўднай імманіцыі да ўсякага прыгнечання і аыважы.

Горкі прыкмынуў да гэтай вялікай гуманістычнай традыцыі і адрадіў яе ў тыя дні, калі буржуазная літаратура апбывала яе і ўтапвала ў граву.

Але гуманізм Горкага быў не простым прадэўжаннем лініі класічнага гуманізма. Гуманізм Горкага быў новым словам, — упершыню прагучышым у рускай і сусветнай літаратуры.

Ужо ў сваіх ранніх апаляднаных Горкі ясна і прамы сказаў за таго і супроць каго ён змаганца. У канцы стараў Ізраіль дэа вобразы прапанаствалены адзін аднаму: драпэжнік-індывідуаліст Ларр, вораг людзей, і мужны Данко, які вырывае сэрца з грудзей і падлімае яго, як факел, указваючы людзям дарогу да свята і свабоды.

Данко меў німнога агульнага з вобразамі маленькіх, прыгнечаных людзей, якіх так многа і так ахвотна маліла на папярэдняй Горкама літаратура. Данко не ўстаўна ў сіле Ларру; вялікаю любіоўю любіў ён людзей, — але яго любіў мужна — гэта любіў не «ўпашалічніка», а баіпа.

Маральныя рысы гэтага галоўнага героя ўсёй свайго творчасці Горкі на першых парах выказваў ва ўмоўных, раматчыных вобразах, нахцітал Чалавек або Данко, або свабодалюбівы Прамы, і праўдзівых цыган з «Макара Чудры». У далейшым у сувязі з ростам рабочага руху ў краіне, Горкі знайшоў свайго сапраўднага героя — равалюцыянера, непрымірнага барацьбоўца з капіталізмам, большавіка.

Вобраз гэтага героя ўсё больш паддзяляўся і ўзабагацаўся ў горкаўскай творчасці.

Другая, важная аднака горкаўскага гуманізма ад гуманізма папярэдняй літаратуры заключалася ў тым, што ўсёй свайго творчасцю вялікі пісьменнік спываляе новую сапраўдную чалавечасць.

Пісьменнікі мінулага не бачылі першпачыны прыняжання чалавечэга дастойнасця. Горкі ўказаў на яе. Трэба вываляць працу, — тады будзе вэзвален чалавек.

У сусветнай літаратуры мала мастакоў, якія маглі-б а горкаўскай сілай успяваць радасць і шчасце грамадскай працы, захапленне дзеланнем, уживаючы горкаўскае выражэнне Горкі выказаў смутак мільянаў людзей ад утравленых радасці працы, ад анятня капіталізмам праве на творчую працу. Творчасць Горкага ёсць гераічная павіць працы. Колькі патхібных горкаўскіх старонак навоўнае гэтай павіці! Успомнім хіпа-б сёную палліцы бары ў «Фамса Гардзеў», або апаляднічную сёную з «Маіх уперсітэтаў», якая гучыць, як велічная паэма аб працы:

«Я жыў гату ноч у радасці, не вазанаванай мною, душу азарала жадаўнае працывіць усе жыццё ў гэтым поўшальным захапленні дзеланнем... Злаваласа, што такому напружанню радасна раз'юшанай сілы нішто не можа процістаяць, яна зольна зрабіць пуды на зямлі, можа пакрыць усю зямлю ў адну ноч выдатнымі палапамі і гарадамі, як аб гэтым гаворыць вестчыя казкі».

Горкі паказваў, што веліч чалавеча, яго багацце і магутнасць раскрываецца ў працы, праца абуджае ўсё сапраўднае чалавечэ, самае лепшае, самае багадрольнае.

І таму прапоўнае чалавечтва на чале з рабочым класам ёсць сапраўдны гаспадар зямлі. Яно ўяўляе сабой ар-

мію будаўнікоў выдатных палапаў і гарлоў.

Славуца прамова таварыша Сталіна на выпуску акадэмікаў Чыронай Арміі 4 мая 1935 года, у якой таварыш Сталін падняў прапоўнага чалавека на небыўшую вышыню, паказвала, як у краіне сацыялізма ажыццяўляюцца лепшыя мары лепшых людзей чалавечтва. З захапленнем, з заміраннем сэрца, з надзеяй слухалі гэты прамову працоўныя людзі ўсёго свету...

Для Горкага гэта прамова гучэла, як абнаўшае мара.

Горкі неаддзялім ад сталінскай эпохі, ад людзей сталінскай школы, ад Чкаляных і Панафіных, ад гераізма і веліччэ эпохі перамогаў сацыялізма. Горкі марыў аб ёй, ён падрыхтоўваў яе сваімі творами, якія так высока паніў Ленін. Горкі быў другам Леніна і Сталіна.

Зусім зраўмела, што Горкі, які праўне праў усё свайго жыцця мараў аб адраджэнні чалавечтва, быў страўным абронкам той краіны, якая ажыццяўляла гэту мара. Хворы, паміраючы Горкі, аыважыўшыся а праектам Сталінскай Канстытуцыі, сказаў, што зараа ў краіне нават каменні спываюць... Гэта былі яго апошнія словы аб краіне, аб народзе, апошнія мыслі Аляксея Максімавіча былі звязаны са Сталінным, з яго справамі, з подлівамі людзей сталінскай школы...

І за ўсё гэта лютая, звырыная нянавісцю ненавідзеў яго ворагі. Горкі не навідзеў іх усеі сілай багатораднай, свешчаннай чалавечай нянавісці да раўкоў і свейго буржуазнага свету. Сіла любіў Горкага да прапоўнага чалавечтва раўналася сіле яго нянавісці да ворагаў чалавечтва.

Горкі клікаў да пільнасці, ён напамінаў у сваіх артыкулах аб тым, што «недабыты вораг унутры краіны Саюза Саветаў» — гэта верны друг і пасобнік ворагу аўноку яе. Гэта — свядомы

шпюднік, здраднік, паклёпнік, навушнік, гэта — чалавек, які паказвае асоўскую сапраўднасць звадама хлусліва, як у тым сааналісе менашавікі.

У тым саваналісе на апошнім прапэсе траціска-бухарынскіх бандытаў верныя прыяпілі і таіныя навушнікі менашавікоў, фашысцкія забойцы Рыкаў і Бухары — гэта «праклятыя помесь лісціцы і свінні», які гаварыў Максім Горкі пра аднаго з гераіў а галерыі «Былых людзей».

Фашысцкія забойцы, якія прабраліся ў дом Горкага пад маскай друзев, прыжэл ад страху пры мыслі аб тым, што Горкі рагалае і выкрэе іх, — як разгалаў ён, напрыклад, школьнікаў на культурным фронце, ворагаў, слядзюпых ў Нарымаветы (успомімы яго выдатны артыкулаў аб дэп'ятары літаратуры!). І траціска-бухарынскія мязушчы ліхаманкава спяшаліся умарыць Горкага.

У такіх сваіх творах, як «Жыццё не патрэбнага чалавечэ», у якім раскрываецца перад чытачом свет шпіннаў і правакатараў, які пэсы «Воргі», «Апошні», «Васса Жэлезнава», як «Жыццё Кліма Самгіна», Горкі паказваў аываране буржуазіі і яе агентаў, яе правакатараў і шпіннаў. «Банкір, родзіць бандыта» — гэта палажанне Горкі даказваў у мастацкіх вобразах, — успоміны, напрыклад, фігуру Вернікава з «Кліма Самгіна» — гэты вобраз тыповага пралістычнага капіталіста ў яго імперыялістычнай стады, бандыта фінансаванага капітала Сам гераіў аповесці — Клім Самгін — выказвае выхала пчанасці, бесчалавечнасць тыповага буржуазнага «чалавечэ» эпохі імперыялізма.

Самавіты, карэктны, «інтэлігентны» пан, якога многі лічыць сур'ёзным «рэвалюцыянерам», Клім Самгін вельмі лёгка пераконае сябе ў прыемнасці зробленай яму Бердзікавым прапавою

завяшца шпіннажам у карысць замежных капіталістаў. Усё свайго жыцця Клім Самгін хоцьбы вакол ахранкі, ён унутры гату да любога азначнасця, і імёна шпінны і правакатары нязмяна аказавалі адрэна бліжні і зраўмелымі яму людзямі.

Фашысты з траціска-бухарынскай банды пераўзышлі не толькі Кліма Самгіна, але і ўсё магчыма ў галіне адраджэнства, жудаснага ізувяртэцца і азраджэнства.

Горкі быў асабліва ненавісны ім. Горкі праэіраў і ненавідзеў атамана а бандыцкай шпінкі—Іуду-Тропкіна. Горкі быў няўмольным ворагам усяго фашысцкага ладу. Горкі выкрываў зверствы буржуазнага свету. Горкі ствараў гімны Чалавеку, яго розуму, яго працы, яго шчасцю. Горкі быў другам Леніна і Сталіна.

І за гэта, прэзэрвныя права-трацісцкія бандыты забілі яго.

Мы адначасем 70-годдзе з дня нараджэння Горкага. Горкі мог-бы быць з намі ў гэтыя дні. Ён ралываўся-б нашым пераможам. Ён вітаў-бы зшпінчанае траціска-бухарынска

